

BOERDERIJ DE HOEF MOCHT BLIJVEN

Niet alles in onze jonge wijk is nieuw. Hier en daar staat nog een eeuwenoud gebouw, zoals boerderij De Hoef in Hoge Weide. Terwijl Leidsche Rijn verrees, bleef De Hoef staan. Waarom eigenlijk?

foto: Victor M. Lansink

De Hoef in december 2014, met op de achtergrond de buurt Hoge Weide in aanbouw

De eerste steen gelegd door Elise Mathilde van Beuningen, 1900

In De Hoef, aan het einde van de Saffraanweg, gebeurt van alles. Er zit een buitenschoolse opvang, een dagbesteding en een kerk, om maar wat te noemen. De Hoef is een boerderij uit 1900. In dat jaar legde Elise Mathilde van Beuningen, tien jaar oud, de eerste steen. Het verhaal gaat dat ze die steen per ongeluk scheef legde, maar dat de bouwers hem niet recht mochten leggen van haar vader. Bijna honderd jaar bleef de boerderij in het bezit van de familie Van Beuningen. En diezelfde eeuw woonde hier de familie Uiterwaal, als pachters. Tot 1999.

Joop en Nel

Ze weten het nog als de dag van gisteren, vertellen Joop en Nel Uiterwaal in hun huis in De Meern. Zij waren de laatste boeren van boerderij De Hoef. In 1999 moesten zij weg om plaats te maken voor de nieuwe wijk Leidsche Rijn. Ze vonden het verschrikkelijk. "We zijn huilend weggegaan", zegt Nel. Nu is ze blij dat de boerderij er nog staat, maar op dat moment dacht ze daar heel anders over. "Als wij eruit moeten, gooi dan maar plat ook."

De vader van Joop Uiterwaal werd geboren op De Hoef. Hijzelf ook, in 1949. Met de eigenaren, de familie Van Beuningen, stonden ze altijd op goede voet. Toen de voorgevel van de boerderij een keer opnieuw gevoegd werd, en Nel de voegen niet goed vond, ging de metselaar gewoon door. Wat hadden die pachters nou te zeggen over voegen? Maar Van Beuningen greep in, vertelt Nel. "Hij zei tegen de metselaar: het moet anders, mevrouw vindt het niet mooi." Het tekent hun relatie: respectvol.

Koeien

Op de deel, de grote ruimte aan de achterzijde van het hoofdgebouw waar in de winter de koeien stonden, woonden in de oorlog een tijdje twee complete gezinnen. Later gaf de familie Uiterwaal hier in de zomer veel feestjes. Bruiloften, verjaardagen, maar ook een keer vanwege een koe die 100.000 liter melk had gegeven. En in 1997 vierden ze feest omdat De Hoef was uitgeroepen tot Boerderij van het Jaar.

Het was (en is) inderdaad een prachtige boerderij, dat vinden Joop en Nel zelf ook. Ze woonden hier fantastisch. Maar op het moment van dat feest in 1997 wisten ze ook al dat hier de grootste Vinexwijk van Nederland gebouwd zou worden. De boerderij mocht blijven staan, maar werd verkocht aan de gemeente Utrecht, samen met de 200 hectare land die erbij hoorde. En dat betekende dat Joop en Nel weg moesten, want zij konden niets zonder land. "Wij hebben altijd koeien gehad. Het enige wat we konden was boeren." Ze kregen een schade-loosstelling en vertrokken naar een boerderij in de Flevopolder.

Kanaleneiland en Maarssenbroek

Dat De Hoef zelf zou blijven staan, stond al op de tekeningen van Riek Bakker, de stedenbouwkundige die Leidsche Rijn ontwierp. Bakker was een groot voorstander van het behoud van erfgoed. Het klinkt nu zo vanzelfsprekend: op oude gebouwen moet je zuinig zijn. Maar er zijn ook heel andere tijden geweest, vertelt John van Dongen van de Historische Vereniging Vleuten, De Meern, Haarzuilens en Leidsche Rijn. "In de jaren zestig was de gemeente Vleuten-De Meern nog serieus van plan om de Broederschapshuisjes uit 1600 tegen de vlakte te gooien zodat het verkeer een ruimere bocht kon maken. Ongelofelijk. En in de jaren zeventig werd Maarssenbroek gebouwd, daar hebben ze veel minder laten staan dan hier in Leidsche Rijn." De moeder van Joop Uiterwaal kwam uit Kanaleneiland, ook een wijk waarvoor alle boerderijen werden gesloopt. Pas later kantelde het denken over erfgoed en werd dat iets om te behouden. Met dank aan Riek Bakker – en aan de Romeinen – is er in Leidsche Rijn nog veel zichtbare geschiedenis. De Hoef is lang niet het enige oude gebouw dat er nog staat.

LEES VERDER OP DE VOLGENDE PAGINA >

Nieuw dak

Sinds 2001 is De Hoef een rijksmonument, zowel het hoofdgebouw (een "langhuis") als de wagenshuur, het bijgebouw. De gemeente verkocht het in 2016 aan BOEi, een maatschappelijke onderneming die zich toelegt op restauratie en herbestemming van cultureel erfgoed. Cisca van der Leeden, senior bouwkundige en bouw-historicus bij BOEi: "Met aankoop en restauratie voorkomen we dat dit soort prachtige panden verkrotten. Gebruik is behoud: een mooie plek waar je nieuw leven in blaast, heeft toekomst. Het biedt ook geschiedenis. Deze boerderijen zijn de oorsprong van de wijk. Zij zijn uniek en daar worden mensen blij van. Zo blijven bovendien de verhalen van vroeger levend. Het is zó fijn dat De Hoef er nog is." Stukje bij beetje werd alles gerestaureerd, eind vorig jaar nog kreeg de boerderij een nieuw rieten dak.

Aan de buitenkant ziet De Hoef er nog uit als een boerderij. "Soms belt er iemand om te vragen of ik ook eieren verkoop", zegt Elly Stoffels. Elly coördineert als vrijwilliger de verhuur van de deel. Ze is ook betrokken bij de kerk, hoofdhuurder van De Hoef, die hier elke zondag dienst houdt. "Het is knus en sfeervol. Iedereen vindt het leuk. Bezoekers en gastpredikanten die hier voor het eerst zijn, zeggen vaak: wat een mooie ruimte!" De deel van De Hoef is om nóg een reden uniek, vertelt Elly. "Dit is de enige locatie in de wijde omgeving waar je een groot feest kunt vieren zonder verplichte afname van hapjes of drankjes."

De buitenschoolse opvang Kunstnest In de Wolven is ook blij met De Hoef. Medewerker Thomas van Kleinwee: "De ruimtes zijn groot en sfeervol. Geen systeemplafond of saaie uniforme inrichting, echt heel anders dan nieuwbouw. Buiten is het ook al zo groot. En groen! Een fantastische locatie."

De monumentale kastanje voor boerderij De Hoef, 1960-1965

foto: S. Budde

1996

foto: Fotodienst GAU

WAT ZIT ER IN DE HOEF?

- De vaste gebruikers in de boerderij zijn Protestantse Gemeente Leidsche Rijn, Rejoice, Octo+, de Seniorengroep en BSO Kunstnest.
- De voormalige wagenshuur huisvest BSO Kunstnest, Balanspraktijk voor natuurgeneeskunde en de dagbestedingsruimte van de zorgwoningen van Zuniek.
- De voormalige hooiberg is herbouwd tot speeltuingebruik 't Hoefijzer van Natuurspeeltuin De Hoef. De speeltuin zelf is van de gemeente en hoort niet bij de boerderij.
- Naast de vaste gebruikers is de deel te huur voor bijeenkomsten van max 100 mensen. Kijk op boerderijdehoef.nl.

Zwarte verf

Na het vertrek van Nel en Joop Uiterwaal kwamen er eerst tijdelijke huurders (anti-kraak) in De Hoef. Zij hielden het minder netjes bij en dat deed wel even pijn, zegt Nel. Vooral toen ze het hek groen met goud verfd. Nel: "Dat hek hoort zwart. Gelukkig werd het ook snel weer zwart." Nu zijn Joop en Nel met pensioen. Voor de boerderij in Biddinghuizen konden ze geen opvolger vinden; geen van hun vier kinderen wilde boer worden. Ze wonen nu aan de Zandweg in De Meern.

Bij het 20-jarig bestaan van Leidsche Rijn spraken ze Riek Bakker, vertellen ze. "We hebben haar verteld hoe blij we zijn dat De Hoef er nog staat." Het is niet meer pijnlijk. Ze fietsen nog weleens langs om een kijkje te nemen of aan bezoek te laten zien waar ze hebben gewoond. "Het dak is nog nooit zo mooi geweest." En laatst namen ze contact op met Elly, want ze zijn binnenkort 55 jaar getrouwd en dat vieren ze in De Hoef. Of zoals ze het zelf nog altijd noemen: "onze boerderij".

1974

foto: Gemeentearchief Utrecht

Boerderij De Hoef, maart 2026

Dit artikel is gerealiseerd met een financiële bijdrage vanuit het Mediafonds Provincie Utrecht.

vier foto's: BOEi (Jan van Dalen)